

AMBITIE &

ACTIE AGENDA

BINNENSTAD ENSCHEDE

ENSCHEDE

Deze ambitie en actieagenda is tot stand gekomen op basis van door de gemeente Enschede verzamelde input. De in deel I geformuleerde ambitie is getoetst bij relevante betrokken partijen en in deel II in een concreet en gezamenlijk actieplan uitgewerkt.

Versie 2.0 | Juni 2022

Opdrachtgever: gemeente Enschede

Auteur: Stad & Co

AMBITIE & ACTIE AGENDA

BINNENSTAD ENSCHEDE

INHOUDSOPGAVE

DEEL I - AMBITIE AGENDA

PROEFTUIN ENSCHEDE	5
DE BINNENSTAD ALS PROEFTUIN	6
WELKOM IN DE PROEFTUIN	7
 I DE BASIS OP ORDE	8
 II EXPERIMENT & INNOVATIE	9
 III ONTMOETING & VERBINDING	11
 IV GROEI & TRANSFORMATIE	13
DE PROEFTUIN ALS RICHTSNOER	15

DEEL II - ACTIE AGENDA

 I DE BASIS OP ORDE	18
 II EXPERIMENT & INNOVATIE	24
 III ONTMOETING & VERBINDING	29
 IV GROEI & TRANSFORMATIE	34
BIJLAGE 1: AANPAK & PROCES	39
BIJLAGE 2: STEM VAN ENSCHEDE	40
BIJLAGE 3: VOORGENOMEN ACTIES	42

DEEL I

AMBITIE AGENDA

PROEFTUIN ENSCHEDA

Wat je ziet, hangt af van waar je staat 🤔. Zicht krijgen op de toekomst is daarom óók een kwestie van perspectief. Grote hoogten zijn verleidelijk. Op je tenen zie je meer dan op je hurken. Toch kan dat laatste verhelderend zijn.

Wie door zijn knieën zakt, komt in de humuslaag van de Enschedese binnenstad terecht. Een rijke voedingsbodem. Al eeuwenlang ontspruiten er steeds weer nieuwe activiteiten. Vreemd? Nou nee. Ze bestaan allemaal uit hetzelfde DNA. Daarin zitten sterke genen zoals Twentse inventiviteit, ondernemendheid, nijverheid en eigengereidheid. Bijzonder? Ja, dat wel. Want waarom nou juist hier?

Voor het antwoord moet je rechtop gaan staan. Dan zie je het. Enschede is centrum en periferie ineen. Stad waar de één naar kijkt en de ander overheen kijkt. Natuurlijk brandpunt, geen borstklopperij. Waar verbeeldingskracht van binnenuit komt en mensen hun eigen koers varen. High tech, down to earth. In de binnenstad komt alles samen en klopt het hart van Enschede.

Het is een perfecte bodem om op te bloeien. Gestuurd door de behoeften en ideeën van mensen die zich thuis voelen in dit klimaat. Ongestoord door de problemen en belemmeringen van veel andere steden, zoals ruimte-, bevolkings- en gelddruk.

De Enschedese binnenstad is een proeftuin in de volle grond. Een levend laboratorium (living lab) waar winkeliers, vastgoedeigenaren, horecaondernemers, kunstenaars, bewoners, studenten, bezoekers, ambtenaren en bestuurders hun krachten en talenten bundelen.

Samen geven ze er gericht vorm en inhoud aan 'de nieuwe binnenstad'. Uitgevonden in Enschede, de stad waar dankzij een fusie van technologie, innovatie en creativiteit al eeuwenlang vooruitstrevende dingen gebeuren.

In de proeftuin inspireren alle binnenstedelijke partners elkáár. Vanuit een open en ontdekkende houding ontginnen ze samen braakliggende gronden en brengen ze nieuwe stukken in cultuur. De binnenstad van de toekomst komt hier écht tot leven. Bewoners en bezoekers proeven de experimenten en genieten van ieder succes. Andere steden kijken mee, of af, en doen er dan ook hun voordeel mee.

DE BINNENSTAD ALS PROEFTUIN

Wie niet goed kijkt, zou kunnen denken dat alle binnensteden op elkaar lijken. Niets is minder waar. Iedere binnenstad is anders. Eigen. Elk gebied heeft weer andere typische ruimtelijke, economische en historische kenmerken. Ook verschillen de patronen en de waarden van de mensen die er ondernemen, wonen, werken, winkelen, studeren, uitgaan en ontspannen.

TYPISCH ENSCHEDE

In de Enschedese binnenstad zijn veel 'goed ontwikkelde en georganiseerde partijen' actief: ondernemers, kunstenaars, cultuurmakers, vastgoedeigenaren, bewoners, studenten, de gemeente. In de basis opereren alle partijen vanuit dezelfde Enschedese kernwaarden. Ze zijn ondernemend, betrokken, veerkrachtig en no-nonsense. Daarnaast delen ze een ambitie: meewerken aan en bevorderen van een gezonde toekomst voor de Enschedese binnenstad.

KRACHTIGE KANS

Al deze ingrediënten samen vormen 'op papier' een vruchtbaar begin van een krachtige en integrale binnenstedelijke samenwerking. Zoek je daarvoor een inspirerende vorm, dan doemt als 'vanzelf' het beeld van een proeftuin op. Een levend laboratorium waarin typisch

Enschedese waarden op een creatieve en innovatieve manier worden aangewend voor een tweeledig doel. Een gezonde toekomst van de Enschede binnenstad zelf én een extra impuls aan de positionering van Enschede als technologische, innovatieve en creatieve stad door de uitkomsten met andere binnensteden te delen.

PROEFTUIN ALS CONCEPT

In de proeftuin wordt van alles onderzocht en uitgetoetst. Er zijn proeven met functies en functiemenging, technologische toepassingen, samenwerkingsvormen, innovatieve voorzieningen, ontmoetingsplaatsen, duurzaamheid, toegankelijkheid en ga zo maar door. De relatieve luwte van het oosten en het grote regionale en internationale verzorgingsgebied maken de omstandigheden perfect. Alle partners in de proeftuin wisselen hun ideeën, initiatieven, kennis en ervaringen onbelemmerd uit. Bewoners en bezoekers ontmoeten elkaar in experimentele opstellingen en dragen bij aan de kwaliteit van de resultaten. Ondernemers, wetenschappers, cultuursector en overheid zorgen samen dat de oogst op de juiste plekken terechtkomt.

VIER DOMEINEN

Tussen nu en 2030 verbreedt de 'winkelstad van het oosten' haar basis substantieel en groeit uit tot een vitaal, multifunctioneel en onderzoekend centrumgebied. Initiëren, samenwerken en nieuwsgierigheid zijn drijvende krachten. De proeftuin strekt zich uit over vier domeinen: de basis op orde, experiment & innovatie, ontmoeting & verbinding en groei & transformatie. Elk domein is in feite een samenhangend cluster van opgaven en issues. In de proeftuin gaan partijen in ieder domein samen op zoek naar antwoorden en vernieuwende oplossingen. Bestaande grenzen worden daarbij losgelaten, zowel in ruimtelijke als organisatorische zin.

WELKOM IN DE DE PROEFTUIN

Korte schets van de vier domeinen van de proeftuin, ter introductie en aanvulling op de daadwerkelijke actieagenda. Lijst met brondocumenten van de Enschedese binnenstad zijn opgenomen in de bijlage.

DE BASIS OP ORDE

In de proeftuin speelt de bodem een belangrijke rol.

Zonder gezonde basis komt er niet veel tot groei, laat staan bloei. Kunstgrepen en kunstmest kunnen de boel opkrikken, maar leiden ook tot - letterlijk - kunstmatige resultaten.

Het eerste domein in de proeftuin van de Enschedese binnenstad is daarom randvoorwaardelijk voor de andere drie. We noemen het 'de basis op orde'. Doel is geen onnodige energie (meer) te verliezen aan de basisvoorwaarden voor een vitale en florerende binnenstad. Zodat ieders beschikbare tijd en capaciteit kan worden gestoken in het boeken van vooruitgang door samen de andere drie domeinen tot ontwikkeling te brengen.

De basis op orde richt zich op drie thema's:

- samenwerking
- positionering
- aantrekkelijk, veilig en toegankelijk

SAMENWERKING

Samenwerking is de basis van iedere succesvolle binnenstad. Niemand kan het alleen. Er is een bestaand samenwerkingsverband dat door de meeste betrokkenen als positief wordt bestempeld. Maar: alles kan altijd beter. Er kunnen meer partners worden aangehaakt, de betrokkenheid van vastgoedeigenaren kan steviger, er kan eigentijds worden samengewerkt en de financiële slagkracht kan groter. Hoe vitaler de samenwerking is, hoe meer eigenaarschap er ontstaat.

POSITIONERING

De Enschedese binnenstad herbergt al veel moois en wordt de komende jaren nóg mooier 😊. Een goede positioneringsstrategie en aansprekende promotiecampagnes kunnen dit (beter) zichtbaar maken, maar niet alleen... de beste verhalen komen nog altijd van trotse ondernemers, bezoekers en inwoners. Het primaire verzorgingsgebied van Enschede strekt zich uit over twee landen. De universiteit en hogescholen trekken veel internationale studenten. De binnenstad omarmt dit en laat ook internationale bezoekers zich thuis voelen.

AANTREKKELIJK, VEILIG EN TOEGANKELIJK

In de binnenstad is iedereen welkom. Gastvrijheid en toegankelijkheid zijn belangrijke centrale waarden en verdienen per definitie aandacht. Het voorzieningenaanbod moet passen bij de diversiteit van de stad. De (inrichting van de) openbare ruimte, gebouwen en evenementen houden rekening met mensen met een beperking en met ouderen. Ook is een onlosmakelijk onderdeel van een toegankelijke stad een binnenstad waar mensen zich veilig voelen.

EXPERIMENT & INNOVATIE

Als er één binnenstad is waar creëren, experimenteren en innoveren in het bloed zitten, dan is het die van Enschede. De voormalige textielhoofdstad is vandaag de dag leidend in het ontwikkelen van innovatieve 'technology-driven' oplossingen voor vraagstukken op het gebied van duurzaamheid, energie, gezondheid en veiligheid. Richting 2030 neemt niet alleen de Universiteit Twente een koppositie op dit vlak in, maar óók de binnenstad! In de proeftuin experimenteren ondernemers, bewoners en bezoekers in een levend laboratorium met innovatieve technologische toepassingen in hun dagelijkse activiteiten.

#inventedbybinnenstadEnschede

TECHNOLOGISCHE STAD

Technologische ontwikkelingen en innovaties helpen antwoord te geven op de uitdagingen van de huidige binnenstad. Denk aan onderwerpen als verduurzaming, circulair ondernemen, natuur-inclusief bouwen, klimaatadaptatie en energietransitie. Maar ook aan specifieke toepassingen als service (as a concept), distributie, digitalisering en slim inzetten van techniek. De Enschedese binnenstad heeft alle benodigd partners in huis om meters te maken en ideeën direct uit te proberen: kennisinstellingen zoals de Universiteit Twente, Saxion, Artez en ROC van Twente, ondernemers en gemeente. De binnenstad van Enschede experimenteert vergaand – en verbetert zichzelf voortdurend – met behulp van technologie. Gemeente, universiteit, start-ups, spin-offs en ondernemers ontwikkelen – in een op te zetten ‘stads lab’ – samen slimme en innovatieve toepassingen op het vlak van gastvrijheid, parkeren, routing en signing, waterberging, hittestress, veiligheid, nieuwe dienstverlening en nog veel meer. Successen worden gezamenlijk gepromoot. We zoeken hierbij de samenwerking op met onze kennisinstellingen (zoals de UT) en geven dit een zichtbare plek in onze binnenstad.

EXPERIMENT & INNOVATIE

ONDERNEMERSCHAP

Zelfstandigen, ‘creatieven’ en eigenaren zijn een krachtige motor achter veel ontwikkelingen in de Enschedese binnenstad. Ze vergroten de leefbaarheid en aantrekkingskracht op tal van plekken en stimuleren daarmee ook het ondernemingsklimaat én de mogelijkheden om studenten en andere talentrijke jongeren na hun opleiding – als volgende generatie smaak- en beleidsmakers – voor Enschede te behouden.

Ruimte en gelegenheid bieden aan innovatief en experimenteel ondernemerschap is een directe investering in de toekomst van de binnenstad. Eigenaren stellen leegstaande commerciële ruimtes open voor ondernemende studenten, start-ups en spin-offs, al dan niet verenigd in publiek-private samenwerkingsverbanden. Samen met de gemeente creëren ze er gratis of betaalbare co-work plekken, expositieruimtes, testlocaties, laboratoria en ateliers. Ondernemers worden hierbij op weg geholpen en gefaciliteerd.

OPENBARE RUIMTE

Openbare ruimte in de binnenstad is per definitie een publiek podium. Door daarvoor geëigende plekken in te richten als (roulerende) expositieruimtes – bijvoorbeeld ondersteund door een route-app met DIY-opties, meer verdieping en informatie over extra of tijdelijk aanbod ter ondersteuning van het geëxposeerde – krijgen ‘experiment & innovatie’ betekenis in het leven van alledag. ‘Expo-materiaal’ kan van alles zijn, zolang het experimenteel of innovatief (ook historisch) van karakter is. Van het prototype van de eerste zonneauto van het Solar Team Twente, een biomedische teststraat, verrassende (consumenten)toepassingen op basis van het internet of robotica tot een meelwormburgerbarbecue.

ONTMOETING & VERBINDING

Ontmoeting en verbinding De binnenstad is het oudste deel van Enschede: de bakermat van de huidige gemeenschap. Hier ligt de oorsprong van de reden(en) waarom mensen er nog steeds samenkomen: handeldrijven, nieuws en verhalen uitwisselen, wonen, werken, maken, leren...

De aard van de Enschedese binnenstad weerspiegelt de Enschedese mentaliteit. Het roemruchte textielverleden geeft het centrum nog altijd kleur. Haar karakter, historie, lokale cultuur, ligging en verzorgingsgebied hebben het huidige Enschede succesvol gemaakt als 'grootste winkelstad van het oosten'.

Richting 2030 is het belangrijk om de focus te verbreden. De binnenstad evolueert naar een multifunctionele en aantrekkelijke 'place to be' voor moderne stadsmensen en bezoekers. In de proeftuin worden nieuwe ontmoetingsplekken en – mogelijkheden gecreëerd en de effecten van andere, extra en nieuwe verbindingen in de stad en tussen mensen onderzocht.

VAN WINKELSTAD NAAR ONTMOETINGSPLEK

Het volume en de kwaliteit van het aanbod van de Enschedese 'cultuurketen' (ArtEZ, instellingen, makers/producenten, podia, kunstenaars, artiesten) is buitengewoon rijk. Cultuur en creativiteit broeien en bloeien overal en vullen gaten die door vertrek van andere functies worden veroorzaakt. Daarnaast vullen niet alleen jongeren maar ook oudere stadbewoners steeds vaker hun dagelijkse behoeften deels buitenshuis in. Denk aan horeca als tweede huiskamer of werkplek en stadslabs als meetingpoints waar studenten, wetenschappers, bedrijfsleven, investeerders en overheid elkaar treffen.

Goed kunnen shoppen, eten en drinken blijft belangrijk. In de binnenstad nemen daarnaast andere functies aan kracht en belang toe. Dit vergroot de kansen én de ruimte voor (meer) cultuur, wonen, recreatie, verblijf en nieuwe dienstverlening. Kansen liggen er niet alleen op de bekende en bestaande plekken. Verborgene pleintjes, steegjes maar ook de daken van gebouwen bieden grote kansen voor vergroenen en het toevoegen van nieuwe functies.

BINNEN DE STAD BUITEN ZIJN

De 21ste-eeuwse mens stelt andere eisen aan zijn leef- en woonklimaat dan vroeger. Kunst, beweging, natuur, architectuur en kwaliteit van de openbare ruimte zijn nieuwe belangrijke 'satisfiers' in de Enschedese binnenstad. Dus: uitdagend én comfortabel, groen én blauw, authentiek én innovatief, ruim én besloten.

Vergroening is win-win-win. Het geeft de binnenstad kleur en sfeer, verhoogt de verblijfskwaliteit en draagt bij aan klimaatadaptie en biodiversiteitsbehoud. Groene gevels en daken laten zich prima combineren met sport, spel en recreatie. Slimme groene corridors en stepping stones in de openbare ruimte verbinden de verschillende sfeergebieden in het centrum en verleiden mensen te dwalen. Gelijk- en andersgestemden treffen elkaar op bekende én onverwachte plekken. Het 'geluid' van musici en andere kunstenaars aan de (rafel)randen van de binnenstad klinkt door tot in het hart.

ONTMOETING & VERBINDING

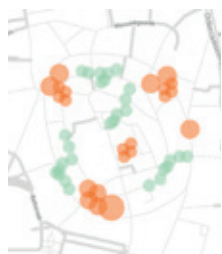
GROEI & TRANSFORMATIE

Gezonde binnensteden zijn voortdurend in beweging. Hun dynamiek is de hartslag van de stad en toont waar 'de maatschappij' mee bezig is. Trends, ontwikkelingen, modes en rages golven voorbij en veroorzaken kansen, ideeën en perspectieven in wijken, buurten en straten.

Welk gebied de Enschedese binnenstad precies omvat, is niet zo eenduidig. Er zijn verschillende delen, met elk een eigen sfeer, karakter, programmering en identiteit. Sommige plekken zijn wat gedateerd en lijken over hun bloei heen te zijn. Andere, momenteel vooral de 'randen', leven op.

Richting 2030 ontstaan overal nieuwe initiatieven en energie om aan te haken op de huidige tijd. In de proeftuin wordt gestoeid met fysieke en psychologische grenzen - wat hoort bij én in de binnenstad, wat niet en wat kan beter anders worden ingericht - en krijgen nieuwe spelers en activiteiten de kans om beschut op te groeien.

TRANSFORMATIE BINNEN DE GRACHT

Een gangbare maar grove definitie van de Enschedese binnenstad is: het totale gebied

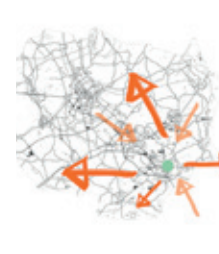
binnen de in de 19de eeuw verdwenen stadsgracht (het Stadserf). Door het te ontrafelen ontstaat beter zicht op de kwaliteiten, potenties en ontwikkelmogelijkheden van de verschillende delen van de binnenstad. Kritisch kijken en kiezen biedt kansen voor succesvolle transformatie. Bijvoorbeeld van winkelen naar wonen, (creatieve) bedrijvigheid, cultuur of groen op plekken die niet behoren tot de winkelkern. Logische, verrassende, inspirerende en bij voorkeur groene (loop of fiets)routes moeten de deelgebieden verbinden. Ieder deelgebied heeft haar eigen kracht. De transformatie van De Heurne, winkelcentrum Irene Promenade, de voormalige V&D en de (bijna lege) bibliotheek zijn in potentie het startpunt van de nieuwe ontwikkelingen in de binnenstad.

GROEI OVER DE GRACHT

De organische groei van de huidige binnenstad in de afgelopen jaren heeft ertoe geleid dat ook de randen van

het centrum tot bloei zijn gekomen en zelfs daarbuiten. Plekken zoals Roombeek, het museumcluster en de Performance Factory zijn hiervan de levendige voorbeelden. Hun ontwikkeling werpt nieuwe vragen op over de 'begrenzing' van de binnenstad. Groeit het gebied in de toekomst over de gracht? Een andere vraag is hoe relevant denken in termen van een 'grens' eigenlijk is. Is expansie als gevolg van realistische behoefteontwikkeling niet sowieso gelegitimeerd? De Enschedese binnenstad kiest hierin voor evenwicht en doelmatigheid, en bewaakt de balans aan de hand van een overkoepelende ruimtelijke visie en strategie. Groeien, ook over de gracht, is toegestaan als het leidt tot meer of andere bezoekers, langere verblijven en meer herhaalbezoeken.

VERBINDING MET DE REGIO

De regio Twente is een aantrekkelijke, groene en landelijke omgeving waar bijna 700.000 mensen wonen.

De Enschedese binnenstad is er door zijn ligging – omringd door bijzondere natuurgebieden en oud en nieuw cultuurlandschap – onlosmakelijk mee verbonden. De lokale en regionale bevolking pendelt gemakkelijk tussen (binnen)stad en land. Hetzelfde geldt voor bezoekers uit het aangrenzende Nordrhein Westfalen. Binnenlandse toeristen van buiten de regio maken nog niet altijd een koppeling tussen binnenstad en regio maar zijn met de juiste programmering te verleiden. Een bezoek aan Enschede zonder ontmoeting met de Twentse cultuur is niet compleet. En een bezoek aan Twente zonder kennismaking met de Enschedese proeftuin ook niet. Naargelang het doel van het bezoek profileert de binnenstad zich als bestemming of als niet-te-missen halteplaats.

GROEI & TRANSFORMATIE

DE PROEFTUIN ALS RICHTSNOER

Met de proeftuin zet de Enschedese binnenstad een duidelijke koers uit richting 2030. De vier domeinen corresponderen met de hoofdambities, oftewel de hoofdlijnen van de in te zetten ontwikkelingen. Een richtinggevend ontwikkelkader per domein kan helpen bij het maken van keuzes over interventies, investeringen en capaciteit. Ook keuzes over wel/niet ondersteunen van initiatieven kunnen hieraan worden getoetst. Het gaat uitdrukkelijk niet om een 'zwart-wit meetlat' maar om een gemeenschappelijk kader dat alle (beoogde) partners als vertrekpunt voor hun afwegingen en eventuele investeringen kunnen gebruiken.

EXPERIMENT & INNOVATIE

We benutten de kennis, competenties, ervaringen, technieken en innovatiekracht van alle partners. We werken samen waarbij we de binnenstad als een gemeenschappelijke proeftuin en levend laboratorium zien. We zijn dé plek waar de moderne binnenstad vorm en inhoud krijgt.

ONTMOETING & VERBINDING

We handelen op basis van een brede opvatting van de begrippen ontmoeten, verwonderen, verleiden en inspireren van mensen. In onze overwegingen betrekken we dus meer dan alleen de functionaliteit van (nieuwe) ontwikkelingen. We benutten de creativiteit van de stad en we denken groen. We maken zichtbaar wat de stad te bieden heeft.

GROEI & TRANSFORMATIE

We denken van binnen naar buiten en van buiten naar binnen. Wat we doen, doen we op de juiste plek en in verbinding met de omgeving. We schromen niet om keuzes te maken, want wie kiest, wordt gekozen.

A photograph of three young people on a rooftop. A young man in the foreground is leaning over a wooden skateboard, wearing a blue t-shirt and a pink hoodie. Behind him, a young woman in a white shirt and jeans is also leaning over a skateboard. In the background, another young woman with curly hair and sunglasses is standing and looking to the side. The scene is set against a clear blue sky with a metal railing. A large yellow curved line and a blue curved shape are overlaid on the right side of the image.

DEEL II

ACTIE AGENDA

HANDEN UIT DE MOUWEN

Uitwerking in acties van de gezamenlijke ambitie. De actieagenda geeft richting aan de nieuwe binnenstad van Enschede. Veel zal onderweg blijken in de proeftuin. Een ding is zeker: wie zaait zal oogsten. Meer informatie over de Stem van Enschede is opgenomen in bijlage 2.

LEESWIJZER

In dit deel worden de vier thema's/proeftuinen verder uitgediept. Per thema/proeftuin wordt een aantal actielijnen benoemd, aangevuld met inspiratiekaders uit andere gebieden en quotes van Enschedese binnenstadspartners, gevolgd door (concrete) acties. In bijlage 3 zijn de acties schematisch gebundeld, met daarbij een prioritering van de verschillende partijen.

PARTICIPATIE

Inwoners, ondernemers uit Enschede en bezoekers van de binnenstad hebben gedurende het traject op twee manieren (online) input en concrete ideeën aan kunnen dragen: via een online enquête en een interactieve kaart. Deze input is benut bij de totstandkoming van deze actie agenda. De 10 ideeën die bij de interactieve kaart de meeste 'stemmen' kregen van deelnemers zijn opgenomen in bijlage 2.

VERVOLG

De Ambitie en Actie Agenda geeft richting voor de komende periode. Veel acties vragen nog verdere verdieping en uitwerking om goed aan te sluiten bij de dagelijkse praktijk en dynamiek. Deze agenda vormt dan ook geen eindpunt maar een begin. Vooral een begin om met hernieuwd vertrouwen, urgentie en ambitie de schouders te zetten onder een sterke en toekomstbestendige binnenstad. De agenda kan daarbij als richtsnoer dienen voor het aanwenden van aanvullende fondsen en financiën bij onder andere rijk en provincie.

DE BASIS OP ORDE

Een proeftuin in bloei begint bij een stevige basis. Veiligheid, bereikbaarheid, samenwerking en aanwezige voorzieningen als parkeerplaatsen en openbare toiletten: het is maar een greep uit de randvoorwaarden die horen bij de doorontwikkeling van de binnenstad. Samenwerking, inclusie, internationalisering, branchering en een duidelijke positionering zijn elementen die kaderscheppend zijn voor het werken aan de basis. De basis niet op orde hebben, betekent dat de hierop volgende ambities en acties óf niet de beoogde impact hebben, of überhaupt niet van de grond komen. Bij het invullen van deze basisvoorwaarden hoort het maken van weloverwogen keuzes. Deze dragen bij aan het toewerken naar de binnenstad die we willen zijn.

AMBITIE

In 2030 wordt in de binnenstad van Enschede aan alle randvoorwaarden voldaan om te kunnen bouwen aan een toekomstbestendige stad.

ACTIELIJNEN BASIS OP ORDE

- Lokale en regionale samenwerking
- Positionering
- Aantrekkelijk, veilig en toegankelijk

1. LOKALE EN REGIONALE SAMENWERKING

In onderscheidende en toekomstbestendige binnensteden is de samenwerking optimaal ingericht. De basis van de samenwerking is publiek-privaat, waarbij overheid en marktpartijen gezamenlijk werken aan de binnenstad. Plannen en agenda's worden in gezamenlijkheid opgesteld en gedragen door ondernemers, culturele instellingen en vastgoedeigenaren. De gemeente stimuleert en faciliteert hierin.

PROFESSIONALISEREN SAMENWERKINGS- EN FINANCIERINGSVORM

Een samenwerkingsstructuur waarin alle partijen in de binnenstad de verantwoordelijkheid voelen, kunnen rekenen op meer slagkracht en (financiële) middelen. De bestaande structuur in Enschede is 'robuust', maar het is verstandig om te kijken waar verbetering mogelijk is. Door oude samenwerkings- en financieringsmodellen te vervangen door nieuwe en eigentijdse modellen, zoals een BIZ of een gemeentebreed ondernemersfonds, hebben andere steden grote stappen gezet.

EINDHOVEN

Eindhoven is op een unieke manier georganiseerd: fijnmazig en met verschillende ondernemersverenigingen op straat- en gebiedsniveau. De coronacrisis versnelde de behoefte en het verlangen naar het opnieuw bottom-up vormgeven en verbeteren van de binnenstedelijke samenwerkingsstructuur. Een structuur die voor alle betrokken partijen overzichtelijk is en volledig draagvlak kent. De herstructurering resulteerde in een rolverduidelijking van faciliterende partijen zoals Eindhoven365/Eindhoven247 (citymarketing en hospitality), de BIZ Eindhoven Centrum en de gemeente en een samenwerking met de culturele en creatieve sector en het onderwijs.

Start met een evaluatie van de huidige samenwerkingsvormen en overlegstructuren, en het vaststellen van (nieuwe) ambities en concrete doelen, om zo te bepalen op welke vlakken de bestaande samenwerkingsstructuur verbeterd kan worden. Hierbij zijn rolverdeling, eigenaarschap, financiën en (onderlinge) communicatie belangrijke elementen. Onderzoek of er een alternatief samenwerkings- en financieringsmodel nodig is om het doel te bereiken. Betrek hierbij alle partners uit de binnenstad en directe omgeving. Voor dergelijke processen stelt de provincie subsidies beschikbaar. Ook het vrijmaken van middelen voor het professionaliseren van de ondersteuning van de samenwerking (bijvoorbeeld een kwartiermaker) kan bijdragen aan het vestigen van de samenwerking.

VASTGOEDEIGENAREN

Het beter committeren van vastgoedeigenaren verdient ook extra aandacht. Pandeigenaren spelen een belangrijke rol als het gaat om de uitstraling van het vastgoed, transformatie, veiligheid (ondermijning) en branchering in de binnenstad. Het doel is om het netwerk met de pandeigenaren te intensiveren en de betrokkenheid van de eigenaren bij de binnenstad te verhogen. Verken daarbij de mogelijkheid tot het professionaliseren van de samenwerking tussen eigenaren (bijvoorbeeld in een BIZ) en de samenwerking met de (samenwerkende) ondernemers.

REGIONALE SAMENWERKING

Het onderscheidende karakter van Enschede zit niet alleen in de (binnen)stad. Ook de regio wordt gekenmerkt door een landelijke, aantrekkelijke en groene omgeving met bijbehorende (toeristische) voorzieningen. Een bezoek aan Enschede zonder ontmoeting met de Twentse cultuur is niet compleet. En een bezoek aan Twente zonder kennismaking met de Enschedese proeftuin ook niet. Zie de regio niet als concurrent, maar als kans om middels intensieve samenwerking meer bezoekers voor een langere periode naar de regio – en dus ook de binnenstad – te trekken.

DE BINNENSTAD VAN ENSCHEDE IS EEN FIJNE PLEK VOOR [STARTENDE] ONDERNEMERS. GEMEENTE ENSCHEDE VERVULT DAARIN EEN GROTE ROL EN HELPT ONDERNEMERS ÉCHT VERDER: FIJN CONTACT, KORTE LIJNTJES EN EEN VOOR IEDEREEN BEKEND AANSPEEKPUNT DIE REGELMATIG BIJ ONS BINNENLOOPT. EN DIT ZIE JE OOK TERUG IN DE BINNENSTAD: HET AANTAL LEEGSTAANDE PANDEN LOOPT TERUG EN HET AANTAL ZELFSTANDIGE ONDERNEMERS MET LEUKE EN UNIEKE CONCEPTEN GROEIT. ECHT TE GEK!

Martiene Bruggink, eigenaresse winkel FIER

TILBURG

In Tilburg hebben pandeigenaren zich in 2018 verenigd in een BIZ. Na een succesvolle periode van drie jaar stemde de pandeigenaren in 2020 bij een herstemming in met een verlenging hiervan. Pandeigenaren dragen hierdoor (ook financieel) bij aan belangrijke uitdagingen zoals de aanpak van leegstand, transformatie, gastvrijheid, de marketing en promotie en uitdagingen rond schoon, heel en veilig.

Foto Tilburg bron:

<https://www.heyhoneyguide.com/nl/reisblogs/5-x-favoriete-wijken-in-tilburg>.

COMMUNICATIE

Voor een optimale communicatie tussen de verschillende stakeholders (ondernemers, eigenaren, culturele en maatschappelijke instellingen, politie, etc.) en betrokkenheid van de gemeente is een onlinecommunicatie platform kansrijk. Een dergelijk platform draagt bij aan een effectieve en efficiënte vorm van communicatie en het professionaliseren van de onderlinge samenwerking. In verschillende steden wordt het online platform Chainels gebruikt, wat als zeer effectief wordt ervaren.

ROL GEMEENTE

De rol van de gemeente verhoudt zich tussen faciliteren, ondersteunen en aanjagen van initiatieven maar ook lef en regie tonen en vaart maken. Naast de ondernemers, eigenaren en bewoners staan en vooruitstrevend zijn bij het zoeken naar oplossingen. Durf te experimenteren en voorop te lopen in bijvoorbeeld de inzet van regelgeving of strategische aankopen op de vastgoedmarkt. Belangrijk hierbij is een goede afstemming binnen de gemeentelijke (project)organisatie.

ACTIES

- Intensiveer en professionaliseer de lokale samenwerking tussen alle binnenstadspartners
- Investeer in een slagvaardige overheidsorganisatie
- Investeer in een samenwerkingslocatie voor ondernemers, onderwijs, innovatie en overheid
- Blijf inwoners betrekken bij de planvorming, bijvoorbeeld via Stem van Enschede

2. POSITIONERING

De Enschedese binnenstad is meer dan een winkelstad. Een vitale, aantrekkelijke en toekomstbestendige economische structuur vraagt om acquisitie van nieuwe functies, branches en formules. Het is goed om in te zetten op een bredere profilering die past bij de toekomstige binnenstad van Enschede. De stad heeft veel te bieden. Gepaste trots, lef en een iets meer grootstedelijke mentaliteit kunnen helpen bij het op de kaart zetten van de binnenstad.

9 ENSCHEDE DOET HET GOED TEN OPZICHTE VAN OMLIG-
GENDE STEDEN. WE HEBBEN EEN STERKE REGIOFUNCTIE
ÉN WE TREKKEN VEEL INTERNATIONALE BEZOEKERS. DE
BINNENSTAD IS LEVENDIG, HET AANBOD IS DIVERS EN
HET VESTIGINGSKLIMAAT IS AANTREKKELIJK. VOOR MIJ
WAS DE KEUZE OM ONZE WINKEL HIER IN DE BINNENSTAD
VAN ENSCHEDE TE VESTIGEN DAN OOK SNEL GEMAAKT. WE
MOETEN MET ZIJN ALLEN WAT MINDER BESCHEIDEN ZIJN.
DOE MAAR NORMAAL, DAN DOE JE AL GEK GENOEG. DAT
TYPEERT DE ENSCHEDEËR. WE ZIJN NIET ZO UITGESPRO-
KEN. MAAR WAT NOU ALS WE MINDER BESCHEIDEN ZIJN EN
SUCCESVERHALEN MEER DELEN? WE ZIJN EEN ONDERNE-
MENDE EN INNOVATIEVE STAD, WAAR VEEL VOOR ELKAAR
WORDT GEKREGEN. DAT IS ÉCHT ONDERSCHIEDEND TEN
OPZICHTE VAN ANDERE STEDEN.

Maarten ten Voorde, eigenaar Guts en Gusto

POSITIONERINGSSTRATEGIE

Voor veel bezoekers van de binnenstad zullen winkelen en horecabezoek ook in de toekomst belangrijke bezoekredenen blijven. Het belang van cultuur, wonen, recreatie, verblijf en nieuwe dienstverlening neemt echter toe. Het aantrekken van nieuwe functies, branches en formules vraagt om een verdieping van de positioneringstrategie van de binnenstad. Een enthousiasmerende en bredere positionering, waarin nationale en internationale binnenstadgebruikers zich herkennen en betrokken voelen is essentieel om de binnenstad richting de toekomst steviger op de kaart te kunnen zetten als méér dan alleen een winkelstad. Het internationale karakter verdient extra aandacht in de toekomstige positioneringsstrategie.

INTERNATIONAAL KARAKTER

Enschede is een internationale stad. Zowel vanwege de ligging aan de grens met Duitsland als vanwege de aanwezigheid van de vele buitenlandse studenten en expats. Om de titel 'welcoming city' te kunnen waarmaken, dient de binnenstad een internationale

aantrekkingskracht te hebben waarmee deze doelgroep wordt verleid om er op bezoek te gaan of zich er te vestigen. Meertalige communicatie is een aandachtspunt voor uitingen in de openbare ruimte, maar ook voor ondernemers en instellingen in de binnenstad. Voorzie in aanbod dat aantrekkelijk is voor internationale bezoekers door samen te werken met (culturele) instellingen en organisaties die zich inzetten namens en voor expats. Ook dienen faciliteiten aantrekkelijk en toegankelijk te zijn voor internationale bezoekers. Denk bijvoorbeeld aan betaalvoorzieningen voor (internationale) creditcards, stadsplattegronden en bewegwijzering ('way finding').

GASTVRIJHEID EN AMBASSADEURSCHAP

Door mensen met trots verhalen te laten vertellen over 'hun' binnenstad wordt de binding van de eigen bewoners en ondernemers met de binnenstad en de regio versterkt. Ambassadeurs kunnen in de toekomst de gastvrijheidsbeleving van de binnenstad verhogen doordat zij mensen verwelkomen en vragen beantwoorden. Ook kan eenduidige, herkenbare en toegankelijke communicatie (zoals bewegwijzering) in de richting van de bezoekers bijdragen aan het gastvrije karakter van de stad.

NAVIGATORS

In de Eindhovense binnenstad worden mensen op straat verwelkomd door de Navigators: een groep Nederlandse en internationale vrijwilligers. Ze dragen vol trots hun liefde voor de stad uit en beantwoorden vragen van bezoekers. Ook zorgen ze voor een warm welkom voor nieuwe ondernemers door bij ze langs te gaan in de zaak.

ACTIES

- **Verdiep de positioneringstrategie van de binnenstad**
- **Uniforme signing tijdens bouwactiviteiten (publiekvriendelijk en trotsverhogend)**

3. AANTREKKELIJK, VEILIG EN TOEGANKELIJK

Een schone, hele en veilige binnenstad is onderdeel van de basis op orde. Zowel onder ondernemers als bewoners en bezoekers is hier (nog) grote onvrede over, terwijl het onderwerp bij velen op één staat. Niet alle ergernissen kunnen worden weggenomen, maar het intensiveren van de inzet en het maken van betere afspraken en continu afstemmen over prioriteiten en opvolging verdient aandacht.

Kortere lijntjes leiden tot meer en snellere acties. Het oppakken van een aantal quick wins zorgt voor vertrouwen en een positieve energie bij partijen, en deze kan goed worden benut om verder vorm te kunnen geven aan de gezamenlijke agenda. Het eerder genoemde communicatieplatform (zie lokale en regionale samenwerking) kan hierin een belangrijke rol spelen.

OPENBARE VOORZIENINGEN

Het voorzien in de juiste openbare voorzieningen zoals altijd beschikbare openbare toiletten, service points, etc. (ook na winkeltijden) draagt bij aan het gastvrije karakter van het gebied.

SCHOON

Een schone en nette openbare ruimte draagt bij aan de algehele aantrekkelijkheid van het gebied. Zo dient het ontstaan van zwerfafval en graffiti voorkomen te worden, of snel opgeruimd te worden. Vanuit mobiliteitsoogpunt en om veiligheid te verhogen, is het ook zaak om fietswrakken structureel op te ruimen (project 'weesfietsen'). Ook groeit de behoefte aan een duurzame en gezamenlijke oplossing voor de inzameling van (bedrijfs) afval. De huidige wijze van inzamelen leidt tot veel stank- en geluidsoverlast en zet niet alleen de leefbaarheid en veiligheid in de binnenstad onder druk. Onderzoek daarom mogelijkheden voor het emissievrij inzamelen van afval in de binnenstad maar ga ook verder met bijvoorbeeld de pilot 'zwerfafval'.

”DOOR HET GEHELE CENTRUM SLECHTS VOOR FIETSERS EN WANDELAARS TOEGANKELIJK TE MAKEN, CREËER JE RUST EN RUIMTE VOOR MENSEN OM TE WINKELN, OP HET TERRAS TE ZITTEN EN TE GENIETEN VAN ENSCHEDE.

Inspiratie uit Stem van Enschede

VEILIGHEID

Het verhogen van het veiligheidsgevoel is top prioriteit. Daarnaast inventariseren we (sociaal) onveilige plekken en geven daar opvolging aan. We zetten onverminderd in op integraal toezicht en handhaving en gaan door met de aanpak van mensenhandel, loverboys, straat- en seksuele intimidatie. Vraag aanvullend een omgevingspsycholoog om advies en experimenteer met de voorgestelde interventies om de (sociale) veiligheid te vergroten. De uitvoering van de petitie Myrthe draagt bij aan een vrouwvriendelijke binnenstad. We passen deze aanpak als eerste toe op de Noorderhagen. Tot slot werkt de gemeente Enschede reeds aan het actieplan Fietsendiefstal. Er zijn o.a. ideeën over aanvullende stallingen, extra bewaking op piekmomenten en stewards op straat voor netter parkeren en extra ogen. Door beter samen te werken, elkaar te kennen, extra in te zetten op, en gebruik te maken van (technologische)innovaties, kan op alle vlakken winst worden geboekt.

BEREIKBAARHEID

Naast een schone, hele en veilige binnenstad, is het ook noodzaak om de bereikbaarheid op orde te hebben. De focus op de fietser, voetganger en OV-verbindingen is begrijpelijk waar ruimte schaars is en de duurzaamheidsambities hoog. Veel bezoekers (zeker die van verder komen) zullen echter ook met de auto de (binnen)stad willen bezoeken. Een goede bewegwijzering naar en toegankelijkheid van parkeergarages is belangrijk. Door met de partners periodiek in overleg te gaan over de bereikbaarheid, kan slim worden ingespeeld op veranderende (mobiliteits) behoeften. Actuele data en inzicht in bezoekersstromen helpt daarbij.

Naast een goede bereikbaarheid voor bezoekers is het noodzaak om de bereikbaarheid voor bewoners en werknemers op orde te stellen. Verkies daarbij het belang van

bestemmingsverkeer boven dat van doorgaand verkeer (sluipverkeer). Zo moet parkeren voor iedereen beschikbaar zijn (waarbij het uitbreiden van de P&R-locaties in de stad aandacht vraagt) en bewegwijzering op orde zijn.

Tot slot dient overlast door gemotoriseerd verkeer zoveel mogelijk beperkt te worden in de binnenstad op momenten dat er veel voetgangers en fietsers in de binnenstad zijn. Het weren van scooters en motoren uit de binnenstad kan hier aan bijdragen.

TOEGANKELIJKHEID

Nederland heeft zich gecommitteerd aan het VN-verdrag Handicap. Dit commitment vertaalt zich naar een verplichting voor gemeentes en ondernemers om aandacht te hebben voor toegankelijkheid. Helaas zijn nog niet alle publieke ruimtes, voorzieningen en ondernemers goed toegankelijk voor iedereen. Enschede kan hierin vooroplopen door samen met de gemeente, de toegankelijkheidscommissie en ondernemers een actieplan op te stellen rondom de toegankelijkheid van de publieke ruimtes en ondernemers. Ook hier liggen kansen om samen met de kennisinstellingen te zoeken naar vernieuwende en innovatieve oplossingen.

ACTIES

- Verbeteren wayfinding (bewegwijzering, oriëntatiepunten en looproutes)
- Verbeteren en toevoegen van de openbare toiletten, servicepoints, etc. (ook na winkeltijden)
- Opstellen van een actieplan toegankelijke binnenstad
- Onderhoudsbudgetten moeten meegroeien met de investeringen in de openbare ruimte (zoals groen, kunst, bestrating, cameratoezicht, etc)
- Handhaving en regelgeving
- Beleving/omgevingspsychologie
- Uitbreiding van het aantal P+R locaties

EXPERIMENT & INNOVATIE

De binnenstad biedt ruimte voor ondernemerschap in de breedste zin van het woord. Het faciliteren van experimenten leidt - vanwege de Enschedese ondernemende mentaliteit - tot creatieve oplossingen voor eigentijdse uitdagingen. Met de aanwezigheid van internationaal hoog aanspreken kennisinstellingen liggen er kansen om deze experimenten en innovaties meer zichtbaarheid te geven in 'de binnenstad van de toekomst'.

AMBITIE

In 2030 heeft de binnenstad van Enschede een koploperspositie op het gebied van technologie en duurzaamheid.

ACTIELIJNEN EXPERIMENT EN INNOVATIE

- Technologie, Innovatie en Creativiteit (TIC)
- Duurzaamheid

1. TECHNOLOGIE, INNOVATIE EN CREATIVITEIT (TIC)

Enschede onderscheidt zich als stad met de aanwezigheid van een technische universiteit, hogeschool, praktijkonderwijs en hieraan gelieerde bedrijvigheid. Als er een stad in Nederland is waar de binnenstad voorop zou moeten lopen in techniek, innovatie en ondernemerschap, is het Enschede. Met de aanzienlijke maatschappelijke uitdagingen waar de stad voor staat, is er werk aan de winkel. Denk aan opgaven op het gebied van mobiliteit, vergroening en verduurzaming, (technologische) oplossingen voor de krappe arbeidsmarkt of (kleine) ondernemers helpen digitaliseren en innoveren. De binnenstad is de plek waar deze klus wordt geklaard.

IN ENSCHEDE IS ER VOOR DE ONDERNEMER VOLDOENDE RUIMTE OM ZELF TE GAAN KNUTSELEN EN UITVINDEN. ZOWEL ONDERNEMERS ALS BEZOEKER KUNNEN HIER OP ONTDEKKINGSTOCHT NAAR DE ONBEKENDE EN CREATIEVE PLEKKEN EN INITIATIEVEN. IK ZIE ENSCHEDE OOK WEL EENS ALS HET BERLIJN VAN NEDERLAND. GELIJKENISSEN IN DE HISTORIE HEBBEN IN BEIDE STEDEN VOOR EEN CREATIEVE VOEDINGSBODEM GEZORGD, VAN WAARUIT VAN ALLES IS ONTSTAAN. MIJN AMBITIE VOOR ENSCHEDE? WE MOGEN GROTER DENKEN, NET ALS BERLIJN IS GAAN DOEN. GROTERE STEDEN WORDEN EFFICIËNTER EN ZIJN INNOVATIEVER. KENNIS IS ONS HANDELSPRODUCT, OM DAARMEE ECHT IMPACT TE MAKEN MOETEN OOK WIJ GROEIEN.

Peter Oosterwijk, ondernemer en o.a. organisator van Dutch Innovation Days

LEVEND LABORATORIUM

De binnenstad leent zich uitstekend voor een living lab. In deze experimentele omgeving kunnen onderwijsinstellingen, ondernemers, kunstenaars etc. nieuwe ideeën en concepten testen. Ook kunnen (winkel)ruimtes worden omgetoverd tot plekken waar nieuwe en gedurfde concepten een plek vinden en getest worden. Dit levert een stevige bijdrage aan de profilering van de binnenstad op het gebied van TIC. Ook ontstaan hier de nodige maatschappelijke oplossingen op het gebied van verduurzaming (zie ook thema 2 Duurzaamheid). Het living lab legt de verbinding met alle gebruikers van de binnenstad, en kan als voorbeeld dienen voor andere wijken.

Om dit te stimuleren, faciliteren en co-financieren is de gemeente Enschede voornemens een experimenteerfonds in het leven te roepen. Het is belangrijk om het stellen van doelen en kaders - het aanjagen van TIC - niet uit het oog te verliezen. Het fonds is immers een middel, en niet het doel.

INNOVATIELAB RETAIL

In 2017 en 2018 was de Beethovenstraat in Amsterdam het decor van het Shoppingstreet Innovation Lab, op initiatief van de lokale BIZ-vereniging. Dit betrof 16 innovaties bij 20 ondernemers. Denk aan digitale passpiegels, een hologram bij een juwelier, kledingadvies door een robot en een virtuele proefrit bij een fietsenwinkel. Doel was om (zelfstandig) ondernemers en bezoekers kennis te laten maken met innovaties en het effect ervan te onderzoeken. De Hogeschool van Amsterdam was betrokken als onderzoekspartner.

Bron foto: HBME0

” ENSCHEDE IS DE STAD VAN CREATIVITEIT, INNOVATIE EN TECHNOLOGIE. IN DE BINNENSTAD IS DAT PROFIEL NOG NAUWELIJKS ZICHTBAAR. DUTCH INNOVATION DISTRICT GEEFT HET STADSHART HET CREATIEVE EN INNOVATIEVE KARAKTER EN DE VIBE WAARMEE WE BEKEND WILLEN STAAN.

Inspiratie uit Stem van Enschede

INNOVATIEVE MARKT

Ook bewezen concepten doen er wijs aan te innoveren. De dinsdag- en zaterdagmarkt op het Van Heekplein is een publiekstrekker die in potentie nog jarenlang als ontmoetingsplek dient voor veel Enschedeërs en bezoekers van de binnenstad. De trend laat zien dat markten minder in trek zijn onder jongeren. Markten waar marktkooplieden samenwerken om een onderscheidend en vernieuwend aanbod te realiseren ten opzichte van het winkelaanbod, of markten waar gewerkt wordt met een trendgericht thema zoals het ambachtelijke en lokale bij de 'Pure markt', weten de jongere generatie wél te verleiden. Kennisinstanties kunnen een rol spelen bij het tijdig inspelen op de trends.

ACTIES

- Stel een experimenteerfonds voor creatieve ideeën beschikbaar (via de TIC-lijn)
- Verkennen idee Dutch Innovation District

INNOVATIE... HOE DAN?

Innovatie, vernieuwing en samenwerking. Een dynamisch proces met ongewisse uitkomsten. Belangrijk is nu de droom te verwoorden en vol enthousiasme het gesprek over deze droom aan te gaan met kennisinstellingen, bedrijven en overheden. Bedrijven, onderzoekers, overheden en bezoekers die kennis willen maken met nieuwe technieken – en daaraan willen bijdragen – moeten 'automatisch' kiezen voor Enschede.

WAT KÁN HET DAN WORDEN?

Bijvoorbeeld.... een kennislab, een platform van samenwerking. Liefst op een fysieke plek in de binnenstad. Een plek waar – onder begeleiding – studenten van de Universiteit, HBO en praktijkgericht onderwijs samen werken. Samen werken en experimenteren, met de binnenstad als proeftuin. Centraal staan thema's; verduurzaming, logistiek, robotisering en arbeidsmarkt. Een platform waar gemeente en ondernemers vraagstukken kunnen neerleggen die geholpen zijn bij nieuwe en innovatieve concepten. Initiatieven mogen mislukken, want alleen zo leren en innoveren we. Partners in de stad worden gevraagd hier nadrukkelijk bij aan te sluiten. Initiatieven in de binnenstad starten vanaf nu altijd met de vraag of zich kansen voordoen waar het 'kennislab' op in kan springen. Verken of je samen met de Universiteit een 'leerstoel' of speciale 'hoogleraar' kan aanstellen, verdieping en verbreding van de Future Factory en verken het aanboren van (Europese) fondsen die dit kunnen ondersteunen.

2. DUURZAAMHEID

De klimaatcrisis vraagt om actief handelen. Tegelijkertijd is de roep om vergroening in de stad groot. De acties die nodig zijn om de negatieve impact van de (binnen)stad op het klimaat te verminderen, en om de gevolgen van klimaatverandering te helpen opvangen, gaan hand in hand met noodzakelijke ingrepen voor de transitie van sec winkelstad naar complete binnenstad.

VERGROENING

Klimaatverandering leidt tot meer extreme weersomstandigheden. Extra groen kan de effecten van klimaatverandering temperen en de verblijfskwaliteit van de binnenstad verhogen. Zeker aan de randen en aanloopstraten liggen kansen voor het toevoegen van groen in de openbare ruimte. De nu nog verborgen pleintjes en steegjes krijgen zo meer aandacht. In de stad klinkt daarbij concreet een luide oproep om het centrale en drukbezochte Van Heekplein en Stationplein en stationsomgeving te vergroenen. Belangrijk is om bij de keuze van beplanting aandacht te hebben voor het verhogen van biodiversiteit en het 'ontharden' van de stenige omgeving. Het groen ambitieplan biedt hiervoor handvaten.

Eenzijds kan er worden gewerkt met robuust groen, zoals grote planten en bomen in de volle grond of op een substraatlaag. Robuust groen draagt bij aan de mogelijkheden voor (extra) waterberging, dringt het hitte-eilandeffect terug en heeft een positief effect op de ecosystemen en het leefklimaat in de binnenstad. Op plekken waar onvoldoende ruimte is voor robuust groen kan kleinschaliger groen worden toegevoegd, zoals plantenbakken, groene gevels, groene daken en kleine plantsoenen. Dit kan vooral bijdragen aan de verblijfskwaliteit en profilering. Groene daken kunnen daarbij mogelijk ook publiek toegankelijk worden gemaakt en zorgen voor verrassende plekken met speel- en sportvoorzieningen en eventueel horeca.

De genoemde verbeteringen vragen om een serieuze verkenning, waarbij de beleving van de omgeving zwaarder zou moeten wegen dan de (huidige) functionaliteit. Gemeente Enschede kan een bijdrage leveren door de subsidie voor gevelvernieuwing nieuw leven in te blazen. Met daarbij extra aandacht voor het aanplanten van groen en het vergroenen van gevels en platte daken en/of het (publiek) toegankelijk maken van platte daken.

KLIMAATNEUTRAAL 2050

De gemeente Enschede heeft zich als doel gesteld om in 2050 klimaatneutraal te zijn. De binnenstadspartners onderschrijven deze ambitie en leggen de lat hoog. Gezamenlijk wordt onderzocht hoe de logistieke stromen in 2025 emissievrij kunnen zijn (landelijke regelgeving). Ondernemers, kennisinstellingen en overheid dienen gezamenlijk snel grote stappen te zetten. Ook het sterk aanwezige ondernemers-DNA draagt bij aan de snelheid waarmee innovatieve oplossingen ontwikkeld kunnen worden. De binnenstad ontpopt zich hiermee als koploper op het gebied van klimaatneutrale binnensteden in Nederland.

ACTIES

- Stimuleer het creëren van groene daken en de aanplant van gevelgroen
- Verbeter het klimaat adaptieve vermogen van de openbare ruimte door stenige oppervlakten te 'ontharden' en meer groen aan te planten
- Vergroenen van het Van Heekplein
- Kaders stellen waarbinnen de emissievrije logistiek per 2025 kan plaatsvinden

LEEUWARDEN

Honderd dagen kleurt in de binnenstad van Leeuwarden steeds op een ander deel groen. Meer dan 1000 bomen, groot en klein, 'lopen' door de binnenstad. Dit 'wandebos' laat de kracht en waarde van de natuur zien. In het 'wandebos' gebeurt van alles, het is altijd in beweging. Bewoners, bedrijven en (inter)nationale kunstenaars dragen daaraan bij en werken samen. Zo gaat vergroening hand in hand met toevoegen van beleving. (arcadia.frl/projecten/bosk/)

Foto 1: instagram Saray.leeuwarden (restaurant)

Foto 2 (onder) screenshot website visitleeuwarden.com

ONTMOETING & VERBINDING

De binnenstad van de toekomst weet mensen op allerlei manieren aan elkaar te verbinden. Niet alleen omdat mensen er gaan winkelen, maar ook omdat het een bruisende plek van ontmoeting is. Het aanbod van Enschede leent zich hier uitstekend voor vanwege de rijke historie, kunst, cultuur en ondernemerschap. Hét recept voor een succesvolle mix is het versterken van elk van de ingrediënten én ze beter aan elkaar te verbinden. Op de bekende plekken maar juist ook waar je het niet verwacht, zoals de steegjes en de daken. De aantrekkelijke sfeer van de binnenstad en de verrassend brede mix aan activiteiten verleiden mensen tot ontmoeting en verblijf.

AMBITIE

In 2030 staat de binnenstad van Enschede bekend als een bruisende ontmoetingsplek waar van alles te zien en te doen is.

ACTIELIJNEN ONTMOETEN EN VERBINDING

- Kunst, cultuur en creativiteit
- Ontmoeten, sporten en spelen
- Functieverbreiding

”

HET ZOU GEWELDIG ZIJN ALS DE BINNENSTAD EEN SPEELTUIN IS VOOR TECHNOLOGIE, INNOVATIE EN CREATIVITEIT. OMDAT HET ONS NIET ALTIJD LUKT OM ALLE MENSEN IN DE ZALEN TE KRIJGEN, IS HET DES TE LEUKER OM KUNST NAAR BUITEN TE BRENGEN. DIT HEBBEN WE BIJVOORBEELD GEDAAN DOOR SCHOMMELS OP HET STATIONSPLEIN TE PLAATSEN. SPELEN IS NAMELIJK LAAGDREMPELIG EN BETREKT EN VERBINDT MENSEN. WANNA PLAY WAS ECHT EEN SUCCES. MIJN DROMEN VOOR DE BINNENSTAD? HET OUDE V&D-PAND ONTWIKKELEN TOT EEN CREATIEVE HUB MET EEN MIX VAN FILMZALEN, THEATER EN ONDERWIJS. IN ONZE BINNENSTAD MOETEN WIJ ALS ONDERNEMERS NIEUWE DINGEN PROBEREN MET ELKAAR. HIERDOOR ZETTEN WE SAMEN GROTE STAPPEN VOORUIT.

Willem Jaap Zwart, voormalig directeur Concordia

1. KUNST EN CULTUUR

CULTUURAAANBOD

Enschede kent een rijk aanbod aan culturele voorzieningen, zowel in de binnenstad als aan de randen eromheen. Een mooie mix van podiumkunsten, beeldende kunst en musea. Dit aanbod past bij een stad van de omvang als Enschede en rol in de regio. Meer nog dan nu zou dit aanbod als reden kunnen worden benut voor een bezoek aan de (binnen)stad.

Het zichtbaarder maken van het aanbod is dan ook belangrijk, waarbij de binnenstad (inclusief de openbare ruimte) nog nadrukkelijker wordt gezien als podium om het verhaal van Enschede uit te dragen. Kunst in de openbaarheid kan hier ook een nadrukkelijke rol in spelen: het verwondert de bezoekers, maakt de binnenstad interessant en draagt bij aan een aantrekkelijke omgeving. Kunst kan daarbij ook functioneel worden toegepast in bijvoorbeeld het ontwerp van straatmeubilair, verlichting en andere zaken in de openbare ruimte. Borgen van het onderhoud is daarbij aandachtspunt.

BROEDPLAATSEN

Plekken, een locatie, gebouw, (leegstaande) winkel waar gave dingen kunnen ontstaan. Broedplaatsen zijn onmisbaar in een 'proeftuin'.

Onmisbaar ook voor een stad die het cultureel en creatief klimaat nadrukkelijk wil stimuleren en die een veilige en inspirerende omgeving wil bieden aan verschillende (sub)culturen.

Zoek minimaal 2 van deze experimentele plekken voor het creëren van broedplaatsen. In tijdelijkheid (bij invullen leegstaande panden) maar ook meer permanent bij transformatie van gebieden. Locaties als het pand van de huidige bibliotheek (na verhuizing) zouden hier een mooie kans voor kunnen bieden.

DEN HAAG

Ter inspiratie: in Den Haag zijn dertien leegstaande etalages ingericht als uithangbord voor culturele instellingen.

Foto: gemeente Den Haag

LOCATIEPROFIELEN VOOR EVENEMENTEN

Evenementen in Enschede zorgen voor vermaak, ontmoeting, omzet en werkgelegenheid. Idealiter genieten bezoekers en bewoners samen van het aanbod, maar soms veroorzaken evenementen ook overlast. Bijvoorbeeld in de vorm van geluidshinder, zwerfafval en (parkeer)drukke. Om het evenementenaanbod aantrekkelijk te houden, maar ook een goede balans tussen leefbaarheid en levendigheid na te streven, is het slim om te werken met duidelijke profielen voor iedere (buiten) evenementenlocatie. Zie ook het Evaluatierapport Evenementenbeleid (2021). Een locatieprofiel bevat bijvoorbeeld een beschrijving van de locatie en de voorzieningen en richtlijnen voor passend gebruik. Hiermee biedt een locatieprofiel duidelijkheid aan omwonenden en andere belanghebbenden, helpt het de gemeente om passende vergunningen te verlenen, en biedt het inspiratie en informatie aan organisatoren.

Ook kan op deze manier beter worden gestuurd op een evenementenaanbod dat het profiel van Enschede (en in het bijzonder de binnenstad, of deelgebieden daarvan) versterkt en bijdraagt aan wat de stad wil uitstralen, kwaliteit gaat voor kwantiteit. Het helpt ook bij een betere spreiding van evenementen (en het publiek) door de binnenstad.

Om te zorgen voor kwalitatieve profielen voor de evenementenlocaties in de binnenstad, en voor draagvlak bij belanghebbenden, wordt aangeraden om aan te sluiten op de profielen die worden opgesteld vanuit het evenementenbeleid voor de gehele gemeente Enschede.

'AGENDA VOOR DE NACHT'

Een bruisende (studenten)stad kan niet zonder een levendig nachtleven en nachtclubs. Stel met de nachtburgemeester en studenten en jongerenorganisatie een agenda op om de komende jaren het nachtleven een impuls te geven. Overweeg hierbij het uitgeven van (meer) nachtvergunningen. Een inclusief en veilig nachtleven verdient aandacht, net als het voorkomen en beperken van overlast.

STUDENTEN (BINNEN)STAD

Enschede is een studentenstad. Meer nog dan nu kan de binnenstad een belangrijke ontmoetingsplek worden voor die studenten. Net als alle bezoekers hechten ook studenten belang aan een veilige binnenstad en een (meer) divers en onderscheidend aanbod aan winkels en horeca. Een bruisend avond- en nachtleven helpt hierbij voor de nodige ontspanning. Ook is er onder studenten behoefte aan meer goede en toegankelijke studieplekken om juist in het centrum – in de nabijheid van de voorzieningen – te kunnen werken, studeren, ontmoeten en elkaar inspireren. Het realiseren van extra studieplekken in de bibliotheek of andere (publieke) gebouwen, waar ook gebruik gemaakt kan worden van (digitale) faciliteiten van de kennisinstellingen kan in die behoefte voorzien.

ACTIES

- Creëer twee locaties voor broedplaatsen
- Verhoog de aanwezigheid van (toegepaste) kunst in de openbare ruimte tbv profilering, oriëntatie, placemaking, verbinding
- Maak het culturele aanbod zichtbaar en beleefbaar
- Benut (leegstaande) panden voor een breder cultureel aanbod

2. ONTMOETEN, SPORTEN EN SPELEN

Laagdrempelige en toegankelijke sport- en speelvoorziening en voorzieningen die ontmoeting stimuleren dragen bij aan een levendige binnenstad. Voor alle binnenstadbewoners maar ook voor bezoekers. Sport en spel stimuleren een gezonde levensstijl en voorzien in een behoefte. Medewerkers die tijdens de lunchpauze een fitnessparcours kunnen afleggen, kinderen die op een zaterdagmiddag op stapstenen springen of door fonteintjes rennen, en bezoekers die een potje padel of jeu de boules spelen. Ontmoeten, sporten en spelen kan nog meer gestimuleerd worden, juist door een slimme (her)inrichting van de openbare ruimte. Het is goed om hierbij aandacht te hebben voor verrassende plekken, zoals (nu nog verborgen) pleintjes en steegjes, daken en leegstaande panden.

ONDERSTEUNING LOKALE INITIATIEVEN

Om te zorgen voor een bruisende binnenstad, is het belangrijk om (kleinschalige) initiatieven, zoals activiteiten in de openbare ruimte die ontmoeten, sporten en spelen stimuleren, te ondersteunen. Een financieel stimulering kan uitkomst bieden. Dit kan gerealiseerd worden door bijvoorbeeld het bestaande fonds - en de bijbehorende budgetten - te verbreden. Daarnaast kunnen er vanuit het wijkbudget 'Initiatiefkracht' initiatieven ondersteund worden.

Stel hiervoor samen met lokale partners vanuit verschillende sectoren criteria en doelstellingen voor nieuwe initiatieven vast. Laat deze zo veel als mogelijk aansluiten op de ambities uit (onder andere) dit actieplan met accenten op ontmoeten, sporten, spelen, cultuur en (technologische) innovatie. Zorg er ook voor dat initiatiefnemers van lokale ideeën de financieringsmogelijkheden weten te vinden.

”

DE OUDE MARKT IS DÉ BINDENDE FACTOR VAN DE BINNENSTAD: DAAR KOMEN MENSEN BIJ ELKAAR, BRUIST HET VAN DE STUDENTEN EN SPELEN KINDEREN OP STRAAT. WE HOPEN DAT DIT KARAKTER OP MEER PLEKKEN IN DE BINNENSTAD ONTSTAAT EN WORDT VERSTERKT. ZO CREËREN WE NOG MEER PLEKKEN OM FIJN EN VEILIG TE VERBLIJVEN MET ELKAAR. DE SNELHEID ERUIT EN MEER GROEN ERIN. WIJ DENKEN DAT ENSCHEDE VEEL KAN LEREN VAN KOPENHAGEN. HET CENTRUM VAN DEZE DEENSE HOOFDSTAD IS GROTENDEELS VERKEERSLUW EN DE INRICHTING VAN DE OPENBARE RUIMTE WORDT GEKENMERKT DOOR SPEELSHEID EN VEEL SOCIALE INTERACTIES. WE ZOUDEN IN ONZE EIGEN BINNENSTAD NET ZO VEEL MOGEN SPELEN.

Natasha en René Warmerdam, Lunchroom Stoet

ACTIES

- Benut het wijkbudget 'Initiatiefkracht' om initiatieven te ondersteunen
- Spaanse pleintjes
- Aanleg van een skatepark in de openbare ruimte
- Klokkenplas als stadspark
- Herinrichting boulevard 1945 tussen het Van Heekplein en Koningsplein
- Meer ruimte voor (sub)culturen, studenten en internationals

3. FUNCTIEVERBREIDING

Versterking van de veelzijdigheid van binnensteden, oftewel verbreding van de functiemix, is belangrijk en kansrijk voor de toekomst. Hetzelfde geldt voor de mate waarin binnensteden functioneren als plekken waar mensen elkaar ontmoeten in plaats van plekken waar mensen alleen naartoe gaan voor het doen van aankopen.

Om deze sociale meerwaarde te vergroten is het belangrijk om duidelijk in beeld te krijgen welke functies wel en welke juist niet wenselijk zijn voor de binnenstad, om daar vervolgens op te sturen. Ongewenste functies kunnen worden teruggedrongen of beperkt, zoals smartshops en 'dark stores'. De regelgeving dient hiertoe op orde te zijn, bijvoorbeeld ten aanzien van bestemmingsplannen. Maar ook via goed contact met vastgoedeigenaren en het maken van heldere afspraken, kan de gewenste functieverbreiding worden gestimuleerd.

TOEVOEGING WONINGEN

Er liggen kansen voor het toevoegen van woningen in de binnenstad van Enschede. Zo wordt het transformeren van lege verdiepingen en winkels in aanloopstraten naar woningen als kansrijk gezien voor zowel bewoners, bezoekers, ondernemers als investeerders. Een groter woningaanbod in de binnenstad creëert extra draagvlak voor (winkel)voorzieningen, voorziet in de stedelijke woonbehoefte, biedt mogelijkheden om de doorstroming op de (lokale) woningmarkt te vergroten, en verhoogt de leefbaarheid door het ontstaan van meer reuring overdag en 's avonds. In lijn met de Woonvisie Enschede 2025 zal het toevoegen van appartementen en andere stedelijke woningen worden beperkt tot een gebied in en direct om de binnenstad: "het gebied voor hoogstedelijk wonen". Wonen in het horecaconcentratiegebied wordt in de woonvisie niet aanbevolen. Het is belangrijk om inzichtelijk te krijgen welke behoeften er momenteel en in de toekomst zijn qua type woningen, zodat daar qua woningaanbod effectief op kan worden gestuurd. Ook dient hierbij aandacht zijn voor de energietransitie en natuurinclusief wonen.

”

STUUR OP EEN GEVARIEERDER WINKELAANBOD IN DE BINNENSTAD, MET MEER KLEINE EN UNIEKE WINKELS ZOALS ANTIEKWINKELS, [TWEEDEHANDS] BOEKWINKELS, GALERIES EN WINKELS DIE NIET TOT EEN KETEN BEHOREN [NAAST DE BESTAANDE GROTE WINKELKETENS]. ONDERSTEUN KLEINE ONDERNEMERS OOK IN HET BETALEN VAN DE HOGE HUREN.

Inspiratie uit Stem van Enschede

ACTIES

- Wonen
- Evalueer instrumentarium (bestemmingsplan, retailvisie, etc)
- Stimuleer een diverse functiemix via regelgeving en afspraken

GROEI & TRANSFORMATIE

Binnensteden zijn voortdurend in beweging. Deelgebieden bloeien op, waar andere extra aandacht vragen. Ook aan de randen vinden nieuwe ontwikkelingen plaats en dienen zich kansen aan. Dit biedt veel mogelijkheden maar vraagt ook sturing. Niet alles kan overal. Het hart van Enschede versterken en waarde toevoegen voor bezoekers en bewoner is het einddoel. De historische ontwikkeling van Enschede biedt daarbij kansen. Niet alles in en rond de binnenstad is namelijk 'af'. Er zijn veel rafelranden en plekken die kansen bieden voor (her)ontwikkeling.

AMBITIE

In 2030 is de binnenstad een plek met verschillende onderscheidende sfeergebieden, allemaal met een eigen profiel, aansluitend bij behoeftes van de tijd. Alle deelgebieden staan met elkaar in verbinding en benadrukken en versterken de diversiteit en beleving van de binnenstad.

ACTIELIJNEN GROEI EN TRANSFORMATIE

- Transformatie
- Verbinden en groeien

” IK HEB ENSCHEDE LEREN KENNEN ALS EEN GROTE ZANDBAK MET OUDE FABRIEKSCOMPLEXEN, SOMS WERKEND EN SOMS IN VERVAL. HET WEGVALLEN VAN DE TEXTIELINDUSTRIE EN DE OPKOMST VAN HET ‘NIEUWE TWENTE’ HEEFT EEN POSITIEF EFFECT GEHAD OP DE BINNENSTAD VAN ENSCHEDE. MAAR OOK DE ENSCHEDESE MENTALITEIT ‘NIET LULLEN, MAAR POETSEN’, HEEFT ONS VEEL GEBRACHT. DAARMEE KRIJGEN WE IN EEN KORTE TIJD VEEL VOOR ELKAAR. ER ZIJN KORTE LIJNTJES EN IEDEREEN IS BENADERBAAR. DAT IS KANSRIJK VOOR DE MOGELIJKHEDEN DIE ER LIGGEN. OM DE ONDERNEMERSCHAP EN CREATIVITEIT IN ENSCHEDE NOG MEER TE BOOSTEN IS EEN FLINKE BAK INSPIRATIE NODIG. HET ‘WAUW-GEVOEL’ MOET JE OVERVALLEN ZODRA JE DE STAD IN LOOPT. IK NODIG IEDEREEN VAN OOK VAN HARTE UIT OM MEE TE PIONIEREN EN ONTDEKKEN, SAMEN BOUWEN WE AAN DE STAD VAN DE TOEKOMST.

Rob Dieleman, zelfstandig kunstenaar en ondernemer

 ENSCHUDE

1. TRANSFORMATIE

De stad staat niet stil. Het Van Heekplein was ooit een stenige parkeerplek aan de rand van de binnenstad en is nu het kloppend hart van winkelend Enschede. Behoeften van bewoners en consumenten veranderen ook. Dit vraagt om een dynamische stad waarin gebieden en gebouwen meebewegen. Veranderingen van onderop, maar ook veranderingen die – om omgezet te worden in kansen – regie vragen. Regie van de gemeente, maar nadrukkelijk samen met vastgoedeigenaren en ondernemers.

GEBIEDSPROFIELEN

De binnenstad van Enschede heeft – vanuit de historie – een logische ruimtelijke indeling met herkenbare landmarks die de stad eigen maakt. Over de jaren is er veel ontwikkeld en aangepast. Om de authentieke uitstraling en beleving te behouden en versterken, is het verstandig om recht te doen aan de structuur van de stad en de kwaliteiten van de verschillende deelgebieden. Een programmatische visie met heldere profielen per deelgebied maakt het maken van keuzes bij (her)ontwikkelingen en het toebedelen van functies, branches en formules eenvoudiger. Bouw bij het opstellen van de profielen voort op de Leidraad Openbare Ruimte en bepaal met behulp van (stedenbouwkundige) expertise over welke ontwikkelpotentie de deelgebieden beschikken en hoe deze nog beter tot hun recht kunnen komen. Betrek daarbij een minimale afvaardiging van gebruikers en bewoners van de gebieden.

TRANSFORMATIE GEBIEDEN

De ontwikkeling van het Van Heekplein zorgde er mede voor dat het gebied rond o.a. De Heurne en Irene Promenade (ten noorden van de Oude Markt) van karakter veranderde. De winkelfunctie heeft hier een andere betekenis gekregen doordat de grotere ketens zijn verhuisd naar het Van Heekplein. Op het oog een negatieve ontwikkeling, maar de leegloop schept ook kansen voor nieuwe formules. Diverser, lokaler en vernieuwender. Ook nieuwe functies zoals wonen en andere vormen van bedrijvigheid en creatief ondernemerschap

DEN HAAG

In de Haagse binnenstad worden acht gebieden onderscheiden, elk met een eigen functie, sfeer en uitstraling. Deze sfeergebieden zijn op een natuurlijke manier gevormd en duidelijk herkenbaar voor de bezoeker. In het binnenstadsbeleid wordt dit onderscheid al jaren als basis gebruikt: bij de ontwikkeling en aanpak van de sfeergebieden wordt de kwaliteit en eigenheid per gebied verder versterkt. Met elk hun eigen karakter dragen de sfeergebieden bij aan de diversiteit van de binnenstad als geheel.

Chinatown Den Haag. Bron: www.haagsetijden.nl

kunnen hier landen. De urgentie om hiermee aan de slag te gaan is hoog. Straten als de Korte Hengelosestraat, De Heurne, Irene Promenade en Noorderhagen en plekken als het oude V&D-pand bieden ruimte voor creatieve en innovatieve concepten, nieuwe vormen van bedrijvigheid en woningen voor studenten, starters en ouderen. Deze transformatie vraagt om regie van de gemeente, passende regelgeving, een actuele en nieuwe blik op de retail- en horecastructuur en intensief overleg met de gevestigde pandeigenaren. Zie ook 'Toevoeging woningen' in het vorige hoofdstuk.

DE ONDERNEMERS VAN DE HEURNE HEBBEN ZICH VERENIGD OM HET VERVAL IN DE STRAAT TE KEREN. IN SAMENWERKING MET DE GEMEENTE, VASTGOEDEIGENAREN EN POLITIE STREVEN ZIJ NAAR EEN STRAAT DIE WEER FLOREERT.

Inspiratie uit Stem van Enschede

TRANSFORMATIE GEBOUWEN

Wat op gebiedsniveau kan, kan ook op pandniveau. De energietransitie (verduurzaming voorraad) en de warmtetransitie kunnen worden aangegrepen om verdiepingen te transformeren tot woonruimte en bedrijfsruimte. Grote gebouwen, of panden van (grote) historische waarde kunnen door herontwikkeling een nieuwe functie krijgen. Grotere winkelpanden kunnen omgezet worden naar kleinere panden die in behoefte voorzien van kleinere (startende) ondernemers. Het transformeren van enkele panden kan ook de aanjager zijn van een grotere gebiedstransformatie. Goed voorbeeld doet namelijk volgen. Samen met vastgoedeigenaren kan gezocht worden naar (nieuwe) passende functies, met bijvoorbeeld minder vierkante meters voor retail en meer ruimte voor wonen en

kleinschalige bedrijvigheid. We gaan hiervoor de werking van het huidige stimuleringsfonds bruisende binnenstad evalueren en op basis daarvan actualiseren en voortzetten. In beeldbepalende aanloopstraten of verbindingsstraten is het belangrijk om de plint beschikbaar te houden voor openbare voorzieningen. In andere (dwaal)straten kan juist vaker gekozen worden voor het laten uitsterven van detailhandel- of horecafuncties. Naast het transformeren van gehele gebouwen kan ook onderzocht worden of delen herbestemd kunnen worden. Zo kan enkel het toegankelijk maken van daken ruimte bieden aan vergroening, sport en andere formules. Het oude V&D-pand (Korte Hengelosestraat), of de locatie van de huidige bibliotheek zijn voorbeeldpanden waarmee gestart kan worden.

HAARLEM

Rondom het centrale plein in Haarlem vind je zeven pittoreske straatjes met veel bijzondere winkeltjes, vol ambachtelijke producten en unieke verhalen. De vele zelfstandige winkels hier variëren van ambachtelijke studio's en conceptstores tot exclusieve design en vintage winkels. De straatjes lenen zich voor een wandeling of lekker ronddwalen. Ook in de citymarketing wordt veel aandacht besteed aan dit winkelgebied.

Bron en foto: Visit Haarlem

ACTIES

- Ontwikkel het stimuleringsfonds door en verbreed deze
- Ontwikkel een ruimtelijk-programatische visie op de binnenstad en gebiedsprofielen voor de verschillende delen van de binnenstad
- Zet in op transformatie van verschillende deelgebieden. Maak hierin scherpe keuzes op basis van de gebiedsprofielen en creëer ruimte voor combinaties van functies, zoals wonen (studenten/ tarters), nieuwe bedrijvigheid/ werkplekken en vergroening
- Benut waar mogelijk landelijke en provinciale regelingen, zoals de 'impulsaanpak winkelgebieden'
- Realiseren verbeterplan De Heurne en transformatie Irene Promenade
- Transformatie Korte Hengelsestraat en het Oude V&D pand
- Trek lering uit goede voorbeelden uit andere steden

2. VERBINDEN EN GROEIEN

DWALEN DOOR DE BINNENSTAD

Naast een 'kernwinkelgebied' kenmerken veel binnensteden zich juist met een aantal kleinere straatjes om rond te 'dwalen' (zie ook inspiratiekader). Stegen met verrassende, vaak lokale, concepten en een duidelijk onderscheidende sfeer en karakter. Ook in Enschede zien we dit op verschillende plekken ontstaan. Deze straatjes creëren, behouden en versterken kan een grote bijdrage leveren aan de diversiteit van het aanbod in de binnenstad. Echter zijn niet alle straten in en rondom het kernwinkelgebied hiervoor geschikt. Daarnaast is het niet haalbaar om een te groot gebied aan te wijzen als 'dwaalgebied'. Dit vraagt dus om scherpe keuzes. Begin met het benoemen van de meest kansrijke straten en stegen, en bepaal welke functies, branches en formules het karakter van dit gebied versterken. Zorg er samen met pandeigenaren en ondernemers voor dat unieke en lokale concepten hier naartoe getrokken worden. Creëer goede ruimtelijke en programmatische verbindingen tussen de verschillende (deel)gebieden.

DE RANDEN VAN DE BINNENSTAD

De stad van de toekomst moet kunnen meeveren op veranderingen in de samenleving, want ook in Enschede veranderen gedrag en behoeftes van bezoekers en bewoners. In de binnenstad klinkt de roep om meer onderscheidend aanbod, meer verrassing en diversiteit. Deze ontvouwen zich in de transformatie van gebieden (zie actielijn 1) en panden. Niet alleen in het hart van de binnenstad, maar ook aan de randen van de binnenstad zijn deze ontwikkelingen zichtbaar.

De (her)ontwikkeling van braakliggende gebieden of oude (fabrieks-) complexen aan de randen van de binnenstad bieden de kans 'grootstedelijk' klimaat toe te voegen aan een unieke omgeving. Dit versterkt het stedelijke karakter van de (binnen)stad, zorgt voor meer diversiteit in het aanbod, en wakkert het gevoel van 'trots' aan onder de bewoners en bezoekers. Unieke en onderscheidende plekken trekken bezoekers aan, en zorgen er ook voor dat bezoekers langer verblijven en meer besteden. Een goed voorbeeld van zo'n ontwikkeling in Enschede is de Performance Factory, Connect-U en de Cultuurmijl,

ACTIES

- Versterk het karakter van kansrijke dwaal- en aanloopstraatjes (rondom het kernwinkel- en horecagebied) als milieu waar onderscheidende (lokale) concepten zich kunnen vestigen. Belangrijk is hierbij scherpere keuze te maken in waar (welke straten en steegjes) je dit stimuleert en waar niet. Een aantrekkelijk en vitaal dwaalmilieu vraagt sturing en begrenzing.
- Stimuleer – daar waar gepast – de (her)ontwikkeling van de randen van de binnenstad. Ontwikkel een duidelijke (ontwikkel)visie, met oog voor bestaande belangen
- Creëer goede (ruimtelijke) verbindingen tussen verschillende sfeergebieden in en aan de rand van de binnenstad

centrumkwadraat en de onderwijsinstellingen. Ook de ontwikkelingen rondom het Postplein en de nieuwe Bioscoop verdienen aandacht.

Dergelijke (her)ontwikkelingen dienen wel gefaseerd en met beleid te gebeuren. Alleen als er echt unieke sfeer- (en leef)gebieden worden toegevoegd, kan de stad profiteren. Anders ligt verschraling op de loer. Verbinding tussen de gebieden – zowel fysiek in de vorm van looproutes als programmatisch – is daarbij cruciaal. Bezoekers moeten verleid worden rond te dwalen in de 'grote binnenstad' of op zijn minst worden verleid snel (weer) terug te komen om de rest te ontdekken. De Leidraad Openbare Ruimte Stadserf biedt een basis voor plaatselijke (her) ontwikkelingen.

BIJLAGE I

AANPAK EN PROCES

Deze Ambitie en Actie Agenda is gebaseerd op zowel bestaande gemeentelijke beleidskaders als nieuwe inzichten en ambities die voortkwamen uit participatie met stakeholders uit de stad. Hierna geven we wat meer toelichting op elk van deze onderdelen. Het proces van deskresearch tot oplevering van de eerste (concept) Ambitie en Actie Agenda vond plaats van september 2021 tot mei 2022.

DESKRESEARCH BELEIDSSTUKKEN

Bij de start van het onderzoek zijn de vigerende (beleids-)kaders en plannen geanalyseerd om de richting van het actieplan te bepalen. Een aantal belangrijke documenten met betrekking tot de binnenstad is genoemd in het kader hieronder.

ONLINE PARTICIPATIE

Inwoners, ondernemers uit Enschede en bezoekers van de binnenstad hebben gedurende het traject op twee manieren (online) input en concrete ideeën aan kunnen dragen: via een online enquête en een interactieve kaart. Deze input is benut bij de totstandkoming van deze actie agenda. De 10 ideeën die bij de interactieve kaart de meeste 'stemmen' kregen van deelnemers zijn opgenomen in bijlage 2.

EXPERTISE SESSIONS STAKEHOLDERS

Naast de online participatie vonden er twee expertmeetings plaats met relevante stakeholders. Op 11 april 2022 vond een participatiesessie plaats met allerlei betrokkenen uit de binnenstad. Tijdens deze sessie werden concrete ideeën voorgelegd en is gezocht naar verdere verdieping. Op 11 mei vond er een expertmeeting plaats met vertegenwoordigers vanuit de studentenpopulatie. Beide expertmeetings leverden verdere verdieping én aanscherping op.

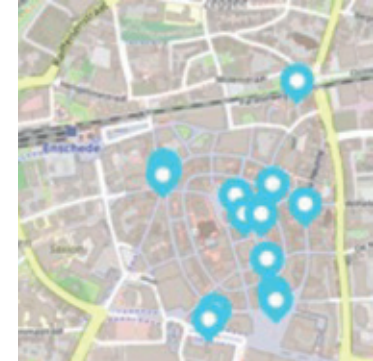
Geraadpleegde documentatie (selectie):

- Groenambitieplan Enschede 2050
- Leidraad openbare ruimte Stadserf
- Mobiliteitsvisie Enschede 2030
- Beleidskader 'Retail in Enschede'
- Citymarketingvisie Enschede

BIJLAGE II STEM VAN ENSCHEDE

Via stemvanenschede.nl konden inwoners, organisaties en bedrijven zelf (concrete) ideeën aandragen via een online kaart, in de periode van januari tot april 2022. Op deze ideeën kon vervolgens gestemd worden. Er zijn uiteindelijk 33 ideeën aangedragen waarop 3046 stemmen zijn uitgebracht. De top-10 van de ideeën is hieronder opgenomen. De intentie is om hier – in overleg met de initiatiefnemers – mee aan de slag te gaan.

De ideeën hebben daarbij ook als inspiratie gediend voor het verdere actieplan en sluiten daar in belangrijke mate bij aan. In de komende periode zullen de haalbaarheid, prioritering en planning van deze ideeën verder worden uitgewerkt. In onderstaande tabel is aangegeven onder welke actielijn ze vallen en is er ruimte voor nadere invullingen betreffende haalbaarheid en realisatie en de planning.

IDEE	ACTIELIJN
1 Vergroening/beschutting van Heekplein	Duurzaamheid (H2)
2 Outdoor skatepark in Enschede City center	Funciemenging (H3)
3 Spaanse pleintjes	Funciemenging (H3) Transformatie (H4)
4 Klokkenplas als stadspark	Duurzaamheid (H2) Transformatie (H4)
5 Coffeeshops vervangen door echt leuke koffie- en lunchtentjes	Funciemenging (H3)
6 Verbeterplan de Heurne	Transformatie (H4)
7 Herinrichting Boulevard 1945 tussen het Koningsplein en het Van Heekplein	Aantrekkelijk en bereikbaar (H1)
8 Meer openbare toiletten in heel Enschede	Funciemenging (H3)
9 Binnenstad scooter, brommer en motor vrij	Aantrekkelijk en bereikbaar (H1)
10 Gevarieerder winkelaanbod	Funciemenging (H3)

IDEEËN

STEM VAN ENSCHEDE

VOORGENOMEN ACTIES

BASIS OP ORDE

LOKALE SAMENWERKING

1. Intensiveer en professionaliseer de lokale samenwerking tussen alle binnenstadspartners

- Evalueer en versterken van de huidige samenwerking op binnenstadsniveau
- Middelen beschikbaar stellen voor het professionaliseren van de centrumorganisatie voor de partners, periode 3 jaar
- Versterk de samenwerking met filiaalbedrijven en ketens
- Creëer betrokkenheid op deelgebied/ straatniveau
- Intensiveren netwerk en betrokkenheid van vastgoedeigenaren
 - Nieuw leven in huidige vastgoednetwerk Enschede blazen
 - Samenwerking met landelijk opererende partijen versterken
 - Deelnemen aan het netwerk Vastgoedtafel Overijssel van de Provincie Overijssel
- Zet een online communicatieplatform op voor alle stakeholders

2. Investeer in een slagvaardige overheidsorganisatie

- Capaciteit voor de uitvoering van het actieplan beschikbaar stellen
- Verbeteren meldpunt voor operationele zaken in de binnenstad
- Verbeteren aanspreekpunt voor collectieve vraagstukken in de binnenstad
- Investeer in een samenwerkingslocatie voor ondernemers, onderwijs, innovatie en overheid
- Blijf inwoners betrekken bij de planvorming, bijvoorbeeld via Stem van Enschede

POSITIONERING

3. Verdiep de positioneringstrategie van de binnenstad

- Versterk de zichtbaarheid van het internationale, technische, innovatieve, creatieve karakter van de binnenstad

4. Uniforme signing tijdens bouwactiviteiten (publiekvriendelijk en trotsverhogend)

Prioriteit gemeente

Prioriteit binnenstad

Prioriteit Stem van Enschede

ENSCHDE

AANTREKKELIJK EN BEREIKBAAR

5. Verbeteren wayfinding (bewegwijzering, oriëntatiepunten en looproutes)

6. Verbeteren en toevoegen van de openbare toiletten, servicepoints, etc. (ook na winkeltijden)

7. Opstellen van een actieplan toegankelijke binnenstad

8. Onderhoudsbudgetten moeten meegroeien met de investeringen in de openbare ruimte (zoals groen, kunst, bestrating, cameratoezicht, etc)

VEILIGE BINNENSTAD

9. Handhaving & Regelgeving

- Aanvullende particuliere beveiliging cq straatcoaches (1 fte, 2 personen)
- Bibob procedure growshops voortzetten
- Opvolging geven aan de acties die voortkomen uit de future search over veiligheid in de binnenstad
- Scooteroverlast - uitbreiden kentekenregistratie
- We gaan door met de integrale aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit en leggen hierbij de focus op o.a. drugscriminaliteit.
- Uitbreiding aantal camera's binnenstad.

10. Beleving/ omgevingspsychologie

- Inventariseren (sociaal) onveilige plekken en daar opvolging aan geven
- Experimenteren met interventies obv omgevingspsychologie
- Uitvoering petitie Myrthe (vrouwvriendelijke binnenstad)

Bovenstaande acties gaan we als eerste toepassen op de Noorderhagen

BEREIKBARE BINNENSTAD

11. Uitbreiding van het aantal P+R locaties

12. Haalbaarheid van een familieticket met de bus in het weekend en bij grote evenementen onderzoeken

ENSCHDE

EXPERIMENT EN INNOVATIE

TECHNOLOGIE, INNOVATIE EN CREATIVITEIT (TIC)

13. Stel een experimenteerfonds voor creatieve ideeën beschikbaar (via de TIC-lijn)

14. Verkennen idee Dutch Innovation District

DUURZAAMHEID

15. Stimuleer het creëren van groene daken en de aanplant van gevelgroen

16. Verbeter het klimaat adaptieve vermogen van de openbare ruimte door stenige oppervlakten te 'ontharden' en meer groen aan te planten

17. Vergroenen van het Van Heekplein

18. Kaders stellen waarbinnen de emissievrije logistiek per 2025 kan plaatsvinden

ENSCHDEDE

ONTMOETING EN VERBINDING

KUNST EN CULTUUR

19. Creëer twee locaties voor broedplaatsen

20. Verhoog de aanwezigheid van (toegepaste) kunst in de openbare ruimte tbv profilering, oriëntatie, placemaking, verbinding

21. Maak het culturele aanbod zichtbaar en beleefbaar

22. Benut (leegstaande) panden voor een breder cultureel aanbod

ONTMOETEN, SPORTEN EN SPELEN

23. Benut het wijkbudget 'Initiatieffkracht' om initiatieven te ondersteunen

24. Spaanse pleintjes

25. Aanleg van een skatepark in de openbare ruimte

26. Klokkenplas als stadspark

27. Herinrichting boulevard 1945 tussen het Van Heekplein en Koningsplein

28. Meer ruimte voor (sub)culturen, studenten en internationals

ENSCHEDÉ

FUNCTIEVERBREDING

29. Wonen

- Ruimtelijke mogelijkheden voor wonen inzichtelijk maken
- Behoefteraming naar type en doelgroep
- Wenselijkheid i.r.t. gebiedsprofielen

30. Evalueer instrumentarium (bestemmingsplan, retailvisie, etc)

31. Stimuleer een diverse functiemix via regelgeving en afspraken

- Scherp regelgeving aan om ongewenste vestiging (smartshops, dark stores) te voorkomen
- Maak afspraken met vastgoedeigenaren
- Organiseer weer Mix & Match bijeenkomsten

GROEI EN TRANSFORMATIE

TRANSFORMATIE GEBIEDEN (EN GEBOUWEN)

30. Ontwikkel het stimuleringsfonds door en verbreed deze _____

31. Ontwikkel een ruimtelijk-programatische visie op de binnenstad en gebiedsprofielen voor de verschillende delen van de binnenstad _____

32. Zet in op transformatie van verschillende deelgebieden. Maak hierin scherpe keuzes op basis van de gebiedsprofielen en creëer ruimte voor combinaties van functies, zoals wonen (studenten/ tarters), nieuwe bedrijvigheid/ werkplekken en vergroening _____

▪ LORS uitwerken naar een uitvoeringsplan

33. Benut waar mogelijk landelijke en provinciale regelingen, zoals de 'impulsaanpak winkelgebieden' _____

34. Realiseren verbeterplan De Heurne en transformatie Irene Promenade _____

35. Transformatie Korte Hengelsestraat en het Oude V&D pand _____

36. Trek lering uit goede voorbeelden uit andere steden _____

VERBINDEN EN GROEIEN

37. Versterk het karakter van kansrijke dwaal- en aanloopstraatjes (rondom het kernwinkel- en horecagebied) als milieu waar onderscheidende (lokale) concepten zich kunnen vestigen. _____

Belangrijk is hierbij scherpere keuze te maken in waar (welke straten en steegjes) je dit stimuleert en waar niet. Een aantrekkelijk en vitaal dwaalmilieu vraagt sturing en begrenzing.

38. Stimuleer – daar waar gepast – de (her)ontwikkeling van de randen van de binnenstad.

Ontwikkel een duidelijke (ontwikkel)visie, met oog voor bestaande belangen

39. Creëer goede (ruimtelijke) verbindingen tussen verschillende sfeergebieden in en aan de rand van de binnenstad

ENSCHEDÉ